

Danıştay

Danıştay, Anayasa madde 155 ile Danıştay Kanunu madde 1'e göre hem merkezi idarenin en yüksek danışma ve inceleme mercii, hem de yüksek İdare Mahkemesidir. Buna göre Danıştayın hem idari hem yargısal görevleri vardır. (Anayasa, madde 155 için bkz. <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>)

(Danıştay Kanunu, madde 1 için bkz <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2575.pdf>)

- Danıştay meslek mensupları Danıştay Başkanı, Danıştay Başsavcısı, Danıştay başkanvekili, daire başkanları ile üyeleridir. Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeler yüksek mahkeme hakimleri olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve kanunların kendilerine sağladığı teminat altında görev yaparlar.
- Danıştayın karar organları, daireler (idare ve vergi dava daireleri), Danıştay Genel Kurulu, İdari İşler Kurulu, İdari Dava Daireleri Kurulu, Vergi Dava Daireleri Kurulu, İçtihatları Birleştirme Kurulu, Başkanlar Kurulu, Başkanlık Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu ve Disiplin Kurulu'ndan oluşur.

Danıştay yargısal görevleri kapsamında Danıştay Kanunu madde 24'te belirtilen uyuşmazlıklara ilk derece mahkemesi olarak bakar. (Bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2575.pdf>)

- Danıştay, yüksek idare mahkemesi olarak ise,
 - İlk derece mahkemeleri tarafından verilen ivedi yargılama usulüne tabi uyuşmazlıklara ilişkin verilen nihai kararlar ile merkezi ve ortak sınavlara ilişkin verilen nihai kararlara,
 - İstinaf başvurusu üzerine bölge idare mahkemelerince verilen nihai kararlara,
 - Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda verdiği kararlara bakar.

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

ÖNEMLİ BİLGİ

Bu broşür, Türk İdari Yargı Sistemi ve haklarınız konusunda size genel bilgiler vermek amacıyla **"İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi"** kapsamında hazırlanmıştır. Kolayca anlaşılabilmesi için metinler sadeleştirilmiş ve mümkün olduğu ölçüde hukuki terimler kullanılmamıştır. Yalnızca bu broşürde yer alan bilgilere dayalı olarak işlem yapmak hak kayıplarına yol açabilir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca hukuki danışmanlık yapma yetkisi yalnızca baroda kayıtlı avukatlara aittir. Bu materyaller, bilgilendirme amaçlı hazırlanmış olup maddi imkânlarınızın yetersiz olması durumunda Adli Yardım talepleri Barolar tarafından karşılandığından, söz konusu talebin bulunduğunuz yerdeki Baro Başkanlığı Adli Yardım Merkezine yapılması gerektiğini bilgilerinize sunarız.

Lütfen tam ve doğru bilgilenebilmek için broşürün tamamını okuyunuz.

Tüm broşürlere projenin internet sitesinden ulaşabilirsiniz:

<https://idariyargiprojesi.adalet.gov.tr>

"İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" Ortak Projesi Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai faydalanıcı kurumudur. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

İDARİ YARGININ
AMACI VE
İDARİ YARGI
TEŞKİLATI

www.coe.int/tr/web/ankara

Avrupa Konseyi, Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş bünyesinde 46 üye devlet bulunmaktadır. Avrupa Konseyi üye devletlerinin tamamı; insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün korunmasını teminat altına almak üzere tasarlanmış olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmesi'nin üye devletlerdeki uygulamasını denetler.

İdari Yargının Amacı

İdari yargılamanın amacı, Hukuk Devleti ilkesinin bir gereği olarak, idarenin hukuka uygunluğunu sağlamaktır.

İdare, kamu gücü kullanmak suretiyle faaliyette bulunarak bireylerin temel hak ve özgürlüklerini etkileyecek işlemler yapar. İdari yargı idarenin kullandığı kamu gücü ile bireylerin temel hak ve özgürlükleri arasındaki dengede hukuka uygunluk denetimini yerine getirir.

İdari yargılamanın amacı adli mahkemelerin bağlı olduğu medeni yargılamanın amacından belli yönlerden ayrılmaktadır. Adli yargıda serbest iradeleriyle eşit konumda bulunan bireyler arasındaki ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü söz konusudur. **İdari yargıda ise bir tarafı kamu gücü kullanan idare diğer tarafı ise birey olan, eşitler arası ve serbest iradeye dayalı olmayan, bir ilişki söz konusudur.** Medeni yargılamada kişiler arası ilişkide özel menfaatlerin dengelenmesine çalışılırken, **idari yargıda idarenin hukuka bağlı kalmasının sağlanmaya çalışılması söz konusudur.**

İdari yargılama usulünde, gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 6 gerekse Anayasa madde 36'da düzenlenen adil yargılanma hakkının sağlanması amacıyla bireylerin idareye karşı temel hak ve özgürlüklerini koruyabilmesi için bireyler lehine usuli haklar ön plana çıkmaktadır. Özellikle, idari işlemin yapılış usulünde eşit olmayan tarafların yargılanma sürecinde "silahların eşitliği" ilkesi kapsamında iddia ve savunmalarını eşit bir biçimde ortaya koymalarının sağlanması söz konusudur. (Anayasa, madde 36 için bkz. <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>)

İdari Yargıda Görülen Uyuşmazlıklar

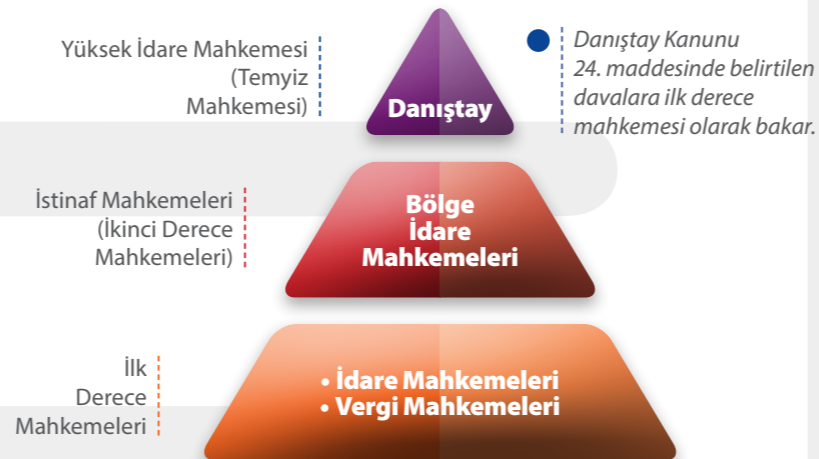
İdari yargı, idarenin işlem ve eylemlerini denetler. İdarenin İdare Hukuku alanındaki faaliyetlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar idari yargıda çözülür. İdarenin hukuka aykırı işlem, eylem ve sözleşmeleri hakkında açılan davalar; işlemler için iptal ve işlem, eylem ve sözleşmeler için zarar tazmini talepleriyle idari yargıda görülür. (Anayasa, madde 125 için bkz. <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>)

İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari Mahkemeler yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin yerine getirilmesini kısıtlayacak idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler. (İdari Yargılama Usulü Kanunu, madde 2 için bkz. <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577-20130701.pdf>)

İdari Yargı Teşkilatı

İdari Yargı teşkilatı ilk derece mahkemeleri (idare ve vergi mahkemeleri), istinaf mahkemeleri (bölge idare mahkemeleri) ve Danıştaydan oluşur.

Bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri, bölgelerin coğrafi durumları ve iş hacmi göz önünde tutularak Adalet Bakanlığınca kurulur ve yargı çevreleri tespit olunur.

İlk Derece Mahkemeleri

İdari yargıda ilk derece mahkemeleri İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemeleridir. İdare ve vergi mahkemeleri birer başkan ile yeteri kadar üyeden oluşur. Mahkeme kurulları başkan ile iki üyeden oluşur.

• İdare Mahkemeleri

- İdare mahkemeleri idari yargı teşkilatında genel görevli ilk derece mahkemeleridir.
- İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derece Danıştayda çözümlenecek olanlar dışındaki iptal davalarını, tam yargı davalarını ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklardan hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları çözümler.

• Vergi Mahkemeleri

- Vergi mahkemeleri genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim harç gibi mali yükümlülükler ile bunların zam ve cezaları ile kamu alacaklarının tahsiliyle ilgili davaları görür. Ayrıca kanunla verilen diğer uyuşmazlıklara bakar.

İstinaf Mahkemeleri

- İdari yargıda istinaf mahkemeleri bölge idare mahkemeleridir.
- Bölge idare mahkemeleri, başkanlık, başkanlar kurulu, daireler, bölge idare mahkemesi adalet komisyonu ve müdürlüklerden oluşur. Bölge idare mahkemelerinde biri idare diğeri vergi olmak üzere en az iki daire bulunur. Gerekli hâllerde dairelerin sayısı, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca artırılıp azaltılabilir.
- Bölge idare mahkemesi başkan ve üyeliklerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca atama yapılır.
- Bölge İdare Mahkemeleri, istinaf başvurularını inceleyerek karara bağlar, kendi yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemeleri arasında çıkan görev ve yetki uyuşmazlıklarını karara bağlar ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapar.